

A stylized illustration of a woman with dark hair in a bun, wearing a red sleeveless dress with a ruffled hem. She is standing on a dark, layered rock formation and looking through black binoculars. The background is a soft gradient of teal and pink.

Ei mitään vakavaa

KATJA LAHTI

TAMMI

Ei mitään vakavaa

KATJA LAHTI

Ei mitään vakavaa

tammi

80 VUOTTA

HELSINKI

COPYRIGHT © KATJA LAHTI JA TAMMI 2023

TAMMI ON OSA WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖTÄ

ISBN 978-952-04-5844-7

PAINETTU EU:SSA

*Takertumattomuus ei merkitse asioista luopumista,
vaan sen oivaltamista, että kaikki katoaa aikanaan.*

SHUNRYU SUZUKI

Prologi

Viisi vuotta aiemmin

Tämä piha on viimeinen sivu, ajattelen. Ja nyt olen sillä sivulla tahtomattani.

Kiinteistönvälittäjä kävelee töpäkällä askeleella parkkipaikalta kohti omakotitaloa ja etsiskelee taskustaan oikeaa avainta. Tummanruskeaa, lautaverhoiltua taloa ympäröi matala kivimuuri, joka on päältä sammalen ja heinien peitossa. Muurin katkaisee jämäkkä takorautainen portti, joka narahtaa auki kiinteistönvälittäjän painaessa kahvasta. Käymme kaikki sisään, välittäjä, minä ja mieheni, ja portin pielessä kasvava tuuheasyreeni nielaisee meidät vihreään kitaansa. Yritän tähyillä, ovatko kukinnot valkoisia vai violetteja, tai kenties jopa vaaleanpunaisia, mutta jäljellä on vain kuivahtaneita terttuja.

Eikä värillä oikeasti ole väliä, sillä minä tiedän jo. Tämä on minun taloni. Sen on oltava tämä, koska se ei ollut mikään aiemmista.

Välittäjä taivuttaa oksia pois tieltään selvästi kiusaantuneena – pihaihmissen unelma, hän mutisee – ja me kävelemme hänen perässään ovelle. Seinän myötäisesti kulkeva perennapenkki on hoitamaton, mutta tunnistan rikkaruohojen seasta heliotroopin ja hämähäkkikukan, laventelin ja rosmariinin. Se, joka täällä asui, rakasti tuoksuja niin kuin minäkin.

Annan katseeni vaeltaa pitkin talon ulkoseinää sillä aikaa kun välittäjä sovittaa avainta oveen. Oven maalipinta on kulunut niin että paikka paikoin näkyy paljas, harmahtava puu. Edellisellä omistajalla oli ehkä koira, joka sai juosta vapaana ulkona ja vaati päästä sisään raapimalla ovea.

Tiedän mitä Santtu ajattelee, hänen mielestään talo on ränsistynyt.

Harmaa sokkeli vihertää syöksytorven kohdalta ja seinustan lautaverhoilua pitkin valuu linnunkakkarantuja. Se on hyvä merkki, linnutkin haluavat pesiä juuri tämän talon välikatos sa, vaikka ne voisivat valita minkä paikan tahansa. Lautojen reunat ovat hieman käpristyneet, niin että ruskeat naulat ovat nousseet sijoiltaan. Puu taipuu, vaikka sadepisarat ja auringon säteet silittävät sen pintaa vuodenkierto toisensa jälkeen.

Välittäjä tuuppaa ovea kevyesti lantiollaan, ja sekin on minusta positiivista, sillä en voi sietää moderneja hälytysjärjestelmiä, saati numerokoodilla tai sormenjälkitunnistuksella toimivia lukkoja, jotka eivät koskaan kronaa tai vingu. Mekaanisen lukon raksahdus on tyydyttävän raskas. Santtu nostaa katseen puhelimestaan ja astuu sisään hajamielisen oloisena. Hän ei ota aurinkolaseja pois, sillä hän on väsynyt, kuten nykyään aina. Välittäjä katselee meitä tutkivasti, asettelee jalkaansa sinisiä kengänsuojauksia ja tarjoaa niitä meillekin. Nopean arvion jälkeen hän ojentaa kohokuvioin koristellun kansion minulle.

- Siinä pitäisi olla kaikki.
- Kiitos.
- Katselkaa ja tutustukaa rauhassa. Tällaisia helmiä on pääkaupunkiseudulla harvoin tarjolla.

Hänellä ei ole aikomustakaan antaa meidän katsella taloa rauhassa.

- Kiitos, toistan.

Puoli tuntia sitten ajoimme kiinteistönvälittäjän perässä keskustasta pois. Suuren pääväylän varressa sijaitsevan kauppakeskuksen jälkeen en enää tiennyt missä olin. Käännyimme risteyksestä vasemmalle joenuoman jälkeen. Samea vesi virtasi laiskasti, ja matalassa rantavedessä kahlasi lapsia, joiden laihat hartiat olivat kesän ruskettamat. Ajomatkalla minut valtasi tuttu rauha. Minua on aina viehättänyt se, miten nopeasti korkeat kerrostalot, liikennevaloin ohjatut risteykset ja huolitellut alppiruusuja ja happomarjapensaita kasvavat puistot muuttuvat keltaisiksi pelloiksi, metsiä halkoviksi voimalinjoiksi ja tuijarivien rajaamiksi pientalotonteiksi. Kaupunki loppuu, kun ihmisiä ei tarvitse ohjata kulkemaan toisiaan väistellen, mutta toisaalta silloin oma tila rajataan tarkasti.

Haluan itselleni nuo rajat. Täällä me olisimme piilossa, jossain kehäteiden välissä ja automarkettien takana, omassa laatikossamme, josta tulisimme esiin silloin kuin haluaisimme. Kaupungissa me olemme esillä koko ajan, aina joku löytää meidät lähikaupasta tai leikkipuistosta, ottaa kuvan miehestäni ostamassa olutta ja lähettää sen Seiskaan. ”Poliitikko viihteellä.”

Santtu nojaa kädet puuskassa keittiön puolipaneloituun seinään, ja hänen valkoinen t-paitansa sulautuu taustaan, niin että koko yläruumis katoaa. Täällä hänen unelmastaan voisi tulla totta. Hänen työnsä on julkista, hän elää tunnettuudesta mutta vihaa tunnistettavuutta. Hän haluaa kadota.

Kerran Santtu sanoi, että haluaisi olla Schrödingerin kissa, yhtä aikaa poissa ja läsnä. Ymmärrän häntä. Schrödinger oli 1900-luvun alussa elänyt itävaltalainen fyysikko, joka halusi atomin ytimen hajoamiseen liittyvällä teoreettisella ajatusleikillään osoittaa, että kvanttimekaniikka on epätäydellistä ilman sääntöjen tuntemista. Tutkijan pitää tietää, milloin aaltofunktio romahtaa ja milloin ydin hajoaa tai ei hajoa.

Esimerkikseen hän otti kissan laatikossa, mutta ihmisten mielissä hänen ajatusleikkinsä liudentui teoriaksi siitä, kuinka kaiken olemassaolo on vain ytimien epämääräistä järjestäytymistä ja itsessään häilyvää. Silloin asiat saattavat olla olemassa ja olla olematta, kunnes joku avaa laatikon ja tarkastaa todellisen tilanteen.

Schrödinger-parka. Hänellä oli tiedeyhteisölle tärkeä viesti, mutta ihmiset käänsivät häpeilemättä hänen spekulationsa oman eksistentiaalisen kriisinsä selitykseksi.

Hengitän taloa ja kävelen hitaasti huoneesta toiseen. Eteisen pitkällä käytävällä viipyilee vieno kielon tuoksu, ehkä pesualtaan reunalle on jäänyt palasaippua tai vaatekaappiin tuoksupussi.

Minua on helppo harhauttaa tuoksujen avulla. Teininä hiivimme porukalla naapurin vintille mukanamme kaunis neliskanttinen lasipullo, josta suihkauttamalla ilmaan levisi vahva sitruksinen tuoksu nimeltään *Winter Garden*. Me käytimme sitä, kun tupakoimme salaa, ja sitten ihmettelimme miksi meidät keksittiin. Tuoksua ei voi peittää toisella tuoksulla kuin osittain.

Käytävässä on vanha laattalattia, jonka reunoista näkyy, että se on vahattu monta kertaa. Haluaisin rapsuttaa harmaantuneet vahakerrokset pois. Tällaisen lian minä huomaan, mieheni ei. Me riitelemme siivoamisesta, sillä minä jätän tavaroita hajan hajan, kun taas hän ei pyyhi keraamiselta liedeltä puuron roiskeita. Hän inhoaa epäjärjestystä, minä inhoan likaa. Nämä kaksi siivottomuuden muotoa voivat olla läsnä yhtä aikaa, jolloin molemmat ovat tyytymättömiä.

Siniset muovipussit suhahtelevat terävästi tyhjiissä huoneissa askeleideni tahtiin. Kiipeän yläkertaan, missä sijaitsevat makuuhuoneet, yksi iso aikuisille ja kaksi pienempää lapsille. Toisessa pienessä makuuhuoneessa on hauskan vino

katto, ja jostain syystä on selvää, että huone kuuluu esikoisellemme, joka haluaa jo lukea Harry Pottereitaan rauhassa. Kuopus on luvannut nukkua omassa huoneessaan muuton jälkeen, varsinkin jos saisi Nintendon, mutta en usko häntä. Hän haluaa tulla viereeni nukkumaan, kun Santtu on poissa, ja mieheni on poissa usein.

Ison makuuhuoneen kiurutapetit ovat kellastuneet ja osin rispaantuneet. Tummat sälekaihtimet ovat alhaalla, mutta käännän ne auki ja etsin maisemasta vahvistusta päätökselleni. Ryteikköä, peltoa, metsää, hiekkatie, oja, tähyilen ihmisiä, mutta heitä ei näy. Näkymä on aivan erilainen kuin nykyisestä asunnostamme. Täältä ei voi kurkkia kenenkään olohuoneeseen tai antaa katseen pyyhkiä lehmusten latvoja tai mustia kattoja ilmastointihormeineen.

– Ei uskoisi, että koulut ja kaupat ovat vain kivenheiton päässä.

Hätkähdän, sillä välittäjä on ilmestynyt viereeni aivan vaivihkaa.

– Ja soteuudistuksen myötä palvelut vain paranevat, hän jatkaa.

– Aivan. Mihin tuo hiekkatie menee?

Välittäjä katsoo minua kummastuneena.

– Jaa-a, varmaankin se on ulkoilureitti.

– Menee se silti jonnekin, mutisen itsekseni.

Liu'utan jalkapohjaani maalattua laualattiaa pitkin. Ajattelen kaikkia niitä ihmisiä, jotka ovat kaatuneet kotonaan liukkaiden lattioiden ja villasukkien vuoksi. Heitä täytyy olla paljon. Mitä jos minäkin kaadun? Kuuleeko kukaan, kun huudan apua? Takanani äänettömästi kulkeva välittäjä katkaisee ajatukseni.

– Laualattiat alkavat olla harvinaisia, asunnoissa ei ole riittävästi korkeutta niille.

– Jaha, vai niin.

En aio tulla villasukissa yläkertaan.

Laskeudun takaisin alas. Olohuone on L-kirjaimen muotoinen, ja avarat ikkunat saavat takapihan näyttämään terraariolta, jossa lymyilee jokin harvinainen otus. Omenapuun katveessa on rivi marjapensaita, ja seinää vasten nojaa suuri kärrynpyörä. Nurmikko kasvaa nokkosta ja ohdaketta. Omenapuun oksia ei ole leikattu vuosikausiin ja puu nojaa lyhyelle sivulle kiinnitettyyn markiisiin kuin baaritiskiin. Ikkunasta ei lankea juuri lainkaan valoa, mutta minä pidän hämyisyydestä.

Ajattelen 90-lukua ja pieniä kellariklubeja, joissa mieheni soitti ystäviensä kanssa omia kappaleitaan, Michael Jacksonia ja Deep Purplea. Karkasin aina ulos ennen valomerkkiä, jotten näkisi kirkkaiden valojen paljastamaa rumuutta ja lasinsiruista rahisevia lattioita. Mieheni ei soita enää, vaikka hänen pitäisi. Hän rakastaa soittamista, mutta demokratian ylläpitäminen ei jätä aikaa millekään muulle.

Takan kohdalla kantapäätäni alta kuuluu terävä napsahdus ja välittäjä kiirehtii tarkentamaan, että laadukkaan lattian voisi hioa ja korjata. Nyökkään ja hymyilen, vaikka tiedän, etten missään tapauksessa tee niin. Haluan tämän talon juuri sellaisena kuin se on, hilseilevänä ja narisevana, kohtalokkaan liukkaana. Meillä ei ole remonttisuunnitelmia, sillä en halua asua sisustuslehdessä, en tahdo modernia skandinaavista valkoisuutta tai *industrial*-henkisiä kalusteita.

Tämä on parantola. Talon pitää jättää jälkensä meihin, eikä toisinpäin.

Välittäjä kulkee perässäni kylpyhuoneeseen ja selvittää kurkkuaan.

– Arvostan muuten kovasti miehenne työtä, hän sanoo hieman teennäisesti hymyillen.

– Kiitos, sanon automaattisesti, sillä niin olen opetellut vastaamaan. En tiedä, mistä oikeastaan kiitän. Santun saavutukset eivät ole minun saavutuksiani, mutta olen kuullut saman kohteliaisuuden hämmästyttävän usein. Ehkä siksi, että huomion oletetaan aiheuttavan minussa iloa. Ja tavallaan se on totta, tietenkin olen miehestäni ylpeä, mutta hänen neuvottelutaitonsa ei ole minun ansiotani. En ole mahdollistanut hänen uraansa vaan kaiken sen, mikä vaaliteltalle ei näy.

Vaellan takaisin keittiöön ja availen mäntypuisia kaapinovia näön vuoksi, koputtelen seiniä ja olen tarkastavinani pattereiden termostaatit, jotta antaisin itsestäni kuvan kokeneena ostajana. Välittäjä huokaa, mutta näytelmää pitää jatkaa vielä hetki. Kysyn, onko talossa asbestia. Välittäjä hämmentyy ja hypistelee kuntokartoitusdokumenttia, sanoo hätäisesti, ettei asiaa ole tutkittu. Nyökkään. Välittäjä vaihtaa puheenaihetta ja kertoilee jo tehdyistä remonteista yhtä eloisesti kuin siteeraisi suosikkikirjaansa ja painottaa, että talo on hyvässä kunnossa.

– En pelkää korjauksia, sanon niin kevyesti kuin osaan ja nojaan avotakan viileään pintaan. – On luonnonlaki, että asiat eivät kestä... ikuisesti.

Nielaisen lopun ja mietin, onko joku kirjoittanut runoja talotekniikan ja rakkauden yhtäläisyyksistä.

Eteiskäytävällä on vielä yksi ovi, joka vie valoisaan kodinhoitohuoneeseen. Kupolimaisesta kattoikkunasta piirtyy pyöreä pala taivasta. Tason päällä on edellisen asukkaan siivoustarvikkeita ja ämpäri, jonka reunalla retkottaa virttyneestä t-paidasta leikattuja rättejä. Avaan komeron oven. Pölynimurin taipuisa putki heilahtaa esiin. Siivouskomerot ovat aina täynnä ja niiden ovet pitää avata varovasti, jotta mitään ei kaadu syliin.

Kyllä. Tämän kattoikkunan alla minä haluan viikata pyykkiä.

Santtu seisoo jo pihalla varastorakennuksen edessä ja katsoo puhelimensa ruutua keskittyneesti. Hänen puhelimensa surahtelee jatkuvasti, yölläkin, ellei hän muista sulkea sitä. Vuosien mittaan olen oppinut, että kaikilla on hänelle kiireellistä asiaa eikä kukaan suostu odottamaan vuoroaan.

Rapistelen pussit pois jaloistani. Etupihaa peittävien liuskekivien saumat ovat sammaloituneet, ja ne halkovat pihaa tummanvihreänä tieverkostona. Kävelen Santun viereen ja kyykistyn silittämään sammalta kädelläni, se on rutikuivaa ja irtoaa heti.

– No?

Mieheni havahtuu ja katsoo minua.

– Haluatko tehdä tarjouksen?

Hänen mielestään hinnat ovat aina ehdotuksia, joista pitää neuvotella. Minä taas maksan sen mitä pyydetään tai jätän ostamatta. Kiviaidan luona rasahtaa, kenties sisilisko.

– Haluan, totean ylskantaan.

– Sitten se on päätetty. Vähennä pyyntihinnasta 15 prosenttia, Santtu tokaisee ja elehtii hermostuneesti. – Jesse on soittanut, pitää tarkistaa gallupeista yksi juttu.

– En halua tinkiä.

Mieheni vilkaisee minua paheksuvasti, sillä hänen mielestään olen irrationaalinen ja tunteellinen.

Menen kättelemään välittäjää, kiitän ja kerron, että olemme kiinnostuneita ja että palaamme asiaan. Välittäjä nyökkää tyytyväisenä, hän haistaa kaupat. Hän tietää, että teemme vähintäänkin kohtuullisen tarjouksen. Pian hän pääsisi kuiskaamaan luottamuksellisesti kollegoilleen, että näytöllä käynyt ostajaehdokas ei ollutkaan kuka tahansa kadunmies vaan maineikas ihminen.

Portin luona syreeni hipaisee olkapäätäni kuin ystävä ja omituinen varmuus kulkee väristyksenä olkavarttani pitkin.

1

Yö on sydäntalven korkeapaineen kirkastama, omakotitalomme yllä hehkuu täysikuu. Viikkaan vaatteita loisteputken ja pyöreästä kattoikkunasta pilkkottavan kuun terävässä valossa. Siivouskomeron ovi repsottaa auki. Vuosien mittaan hyllyt on ahdettu täyteen oikean- ja vääränmallisia pölypusseja, jatkojohtoja, saippuavillaa ja sekalaisia pesuainepurkkeja. Vasemmassa nimettömässäni erottuu sormuksien jäljiltä vaalea ihorengas. Otin sormukset pois viikko sitten, kun kädelleni purskahti nestemäistä sappisaippuaa, enkä laittanut niitä enää takaisin. Pesualtaan reunalla ne muuttuvat hiljalleen elottomaksi metalliksi, mutta iho ei ole vielä unohtanut.

Nenäni edessä odottaa vuoroaan kolme koneellista pyykkiä: lakanoita ja pyyhkeitä sekä housuja, t-paitoja ja sukkia. Kodinhoitohuoneessa on jotain rauhoittavaa. Siinä on selkeä *purpose*. Markkinointijohtajamme muistuttaa jokaisessa kuukausipalaverissa, että yrityksellä pitää olla merkityksellinen päämäärä. Minusta ihmisilläkin pitäisi olla sellainen ja ehkä osalla onkin, nimittäin niillä, joilla on dynaaminen ote elämään. Juuri nyt minulla on mielessäni neljä vaatetetettavaa ihmistä, neljä siistiä pinoa ja pesuaineen tuoksu. Kontrolli, fokus ja *purpose*.

Pidän viikkaamisesta samalla tavalla kuin mieheni pitää porakoneestaan. Hän saa seinään reiän milloin vain. Minä

taas olen oppinut luomaan järjestystä. Käteni liikkuvat vikkelaasti hihoissa, sivusaumoissa ja kauluksissa, valitsen hyvissä ajoin kuivaustelineeltä seuraavan vaatekappaleen, johon tarttua. Sukkia välttelen. Niiden kääntäminen ja parittaminen on ärsyttävää, se on kuin muistipeliä, jossa häviän aina.

Santtu lähti iltakoneella jonnekin. Ehkä Brysseliin tai Ouluun, en muista.

– Mä menen nyt.

– Milloin tulet?

– Sunnuntaina, joskus iltapäivällä. Mutsi hoitaa lapsia huomenna.

– Se kuusi piti hakea?

– Mä en ehdi.

Viikkaan hänen valkoisen t-paitansa huolimattomasti ja tunnen teostani outoa mielihyvää. Olen pyykkikostaja. Paita näyttäisi mieheni päällä ryppyiseltä, ja se olisi hänelle aivan oikein, sillä hän on nykyään tarkka eikä halua antaa itsestään nukkavierua vaikutelmaa. Farkut ovat vielä toiselta puolelta kosteat, mutta pyykkikostaja ei välitä siitäkään, vaan taittaa farkut vyötäröltä yhteen ja laskostaa ne kolmeen osaan niin, että tuloksena on tiukka, kaappiin mahtuva paketti. Toivotavasti farkut homehtuvat.

Mieheni voi vain pakata laukkunsa ja lähteä, minä en. Lapset, siisteys ja järjestys ovat velvollisuuteni, olen tämän kodin projektipäällikkö. Kuka pitää lasten kaapit täynnä oikeankokoisia vaatteita, jos en minä? Kuka hakee täyden vessapaperirullan tyhjän tilalle, jos en minä? Kuka tyhjentää pesukoneen poistoputkesta nukat, pinnit ja 20 sentin kolikot, laittaa rikkaimurin lataukseen ja kaataa saintpaulian aluslautaselle vettä, jos en minä? Jonkun pitää hoitaa kaikki.

Mutta ei projektipäällikkö ole korvaamaton, uudessa ketterässä yritysfilosofiassa kuka tahansa voi ottaa saman

Pakollista luettavaa kaikille, joilla on eksä, Tinder ja kohta myös ensimmäinen kikkelikuva.

Avioeron jälkeen Julia herää todellisuuteen, jossa hän on paljon muutakin kuin äiti ja projektipäällikkö. Hän asuu vuoroviikoin perheen yhteisessä kodissa ja sitten taas omillaan, joten aikaa jää myös seksin, seuran ja uuden rakkauden etsimiseen. Onneksi sitä varten on Tinder, tuo sovellus täynnä mahdollisuuksia. Mutta miten siellä käy naisen, joka vasta opettelee nykydeittailun alkeita eikä yhtään tiedä mitä haluaa?

Katja Lahden romaani on mustan huumorin sävyttämä kuvaus kuumottavista kohtaamisista ja halusta elää itsensä näköistä elämää.

www.tammi.fi

9 789520 458447

84.2

ISBN 978-952-04-5844-7